

Iranian Scientific Association
of Public Administration

University of
Sistan and Baluchestan

A Systematic Review of Merger Process in Government Organizations

Majid Nikkhah¹ | Mirali Seyyednaghavi² | Saeed Zarandi³ |
Vajhollah Ghorbanizadeh⁴

¹. Corresponding author, Ph.D. Student in of Public Administration, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: majid_nikkhah@atu.ac.ir.

². Prof., Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
E-mail: asnaghavi@atu.ac.ir.

³. Assistant Prof., Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
E-mail: saeed_zarandi@atu.ac.ir.

⁴. Prof., Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
E-mail: ghorbanizadeh@atu.ac.ir.

Abstract

Merger is actually a type of change considered for moving from the current state to the desired one. Instead of being a singled-out deal, merger is an integrated process requiring management. As its foundation, process management requires knowledge and understanding of the associated components as well as the factors affecting them. On the other hand, the challenges and issues in the merger process of Iran's government organizations indicate the deviation of many of these mergers from their original goal and path. The present study considers these challenges as its basis. The aim of this review study is to achieve a comprehensive and deep understanding of the research process and new issues in

Article type: Research

Cite this article Majid Nikkhah, Mirali Seyyednaghavi, Saeed Zarandi and Vajhollah Ghorbanizadeh (2024). A Systematic Review of Merger Process in Government Organizations. *Governance and Development Journal*, 4 (4), 83-103.
DOI: 10.22111/jipaa.2024.471467.1192.

Received: 19.08.2024

Revised: 12.10.2024

Accepted: 20.12.2024

Published: 21.12.2024

© The Author(s)

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

the systematic review of the merger process in government organizations as well as to identify the related research areas.

Material and methodology

As a descriptive-analytical research, this study applies the bibliometric methodology. The VOSviewer software is used for bibliometric analysis. This software is one of the important and practical software in scientometrics, which is used to summarize data and create research maps. This study takes its steps based on the PRISMA checklist.

Discussion and Result

The findings indicate that during the period between 200 to 2010, research conducted in this field has taken an upward trend, then followed by a downward trend. Then in 2012, the volume of studies in this field increased significantly, and after that, a decreasing trend was observed again. Genealogy studies indicated that the authors of 81% of the studies have a doctorate degree and are university faculty members; 19% are graduate students (masters and doctorates), a high percentage that in itself can indicate the richness and quality of the research conducted in the field of merger on the one hand, and the importance of this issue in the world's scientific societies on the other hand. Another important aspect considered in this review is the analysis of methodological elements, which indicates that 19% of the studies reviewed are qualitative, 141% are quantitative, and 4% are both quantitative and qualitative. 17% of the studies considered in this review, are in the field of "merger", 37% "monopoly", and 46% "merger and acquisition". The findings showed that 16% of the studies had used the random sampling method, 18% the targeted sampling method, 30% the available sampling method, and 36% the cluster sampling method.

Conclusion

The studies conducted in the field of "merger" in our country is almost mixed with the field of "acquisition and monopoly". Many researchers have tried to study what is related to this field in order to evaluate its components and factors as well as the associated consequences. However, the studies in this field have not followed a specific method, unlike those in other fields of humanities, and have been subject to researchers' tastes and interests. The present meta-analysis is an attempt to re-analyze a set of studies in the field of merger. In this study, for the meta-analysis of the studies conducted with the keywords of "merger and monopoly" and "merger of government organizations", the 245 articles were considered as the basis for the analysis and comparison.

At the industry level, mergers play an important role in re-adjusting the market structure and governance mechanisms. In general, mergers are a powerful tool for reallocating assets within and between industries leading to the expansion or contraction of an industry depending on circumstances. More generally, merger is a means of market evolution and makes sectors able to adapt to shocks and changes in the economic environment through reconfiguration of resources.

Regarding the determinants at the firm level, merger is done to create economies of scale and diversity and to obtain different forms of assets, including financial and physical capital, managerial capabilities and knowledge, technology, and market share. Furthermore, mergers are considered strong strategic activities used by economic actors in order to directly or indirectly alter competition, market power, and bargaining leverage along value chains. Empirical and theoretical studies emphasize that the advantages and strategic synergies that can be activated through mergers, as well as their effects on industrial competition and structure are different according to the merger types. One of the most important distinctions in the characteristics of mergers and acquisitions is the type of companies involved. According to their differences in terms of sectors and positions along the value chain, the relevant literature distinguishes between horizontal, vertical, and concentric mergers and acquisitions.

Keywords:

Merger, Government organization, Vertical merger, Horizontal merger.

مرور نظام مند فرایند ادغام در سازمان های دولتی

مجید نیکخواه^۱ | میرعلی سیدنقوی^۲ | سعید زرنندی^۳ | وجه الله قربانی زاده^۴

^۱ نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری، مدیریت دولتی گرایش منابع انسانی، دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

رایانامه: majid_nikkhah@atu.ac.ir

^۲ استاد گروه مدیریت دانشکده، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: asnaghavi@atu.ac.ir

^۳ استادیار گروه مدیریت دانشکده، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

رایانامه: saeed_zarandi@atu.ac.ir

^۴ استاد گروه مدیریت دانشکده، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: ghorbanizadeh

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: هدف مطالعه مروری حاضر، دستیابی به درک جامع و عمیق از روند تحقیقات و موضوعات جدید و شناسایی حوزه های تحقیقاتی مرور نظام مند فرایند ادغام در سازمان های دولتی است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۲۸	روش پژوهش: این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل کتاب سنجی، از نرم افزار وی اِس ویو ^۱ استفاده شد.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۷/۲۰	یافته ها: یافته ها حاکی از آن است که از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ روند صعودی پژوهش های این حوزه به چشم می خورد و سپس حجم این حوزه کاهش یافته و در سال ۲۰۱۸ مجدداً افزایش چشمگیری می یابد و دوباره روند کاهشی داشته است. بررسی های سنخ شناسی پژوهشگران نشان داد که نویسندگان ۸۱ درصد پژوهش ها دارای درجه دکتری و جزء اعضای هیئت علمی دانشگاه ها، ۱۹ درصد دانشجویان مقطع تحصیلات تکمیلی (ارشد و دکتری) هستند؛ که همین درصد فراوانی به خودی خود می تواند از یک سو بیانگر غنا و کیفیت پژوهش های انجام گرفته در حوزه ادغام و از سوی دیگر اهمیت این موضوع در
کلیدواژه ها: ادغام، ادغام افقی، ادغام عمودی، انحصار، سازمان دولتی	

^۱ VOSviewer

استاد: نیکخواه، مجید؛ سیدنقوی، میرعلی؛ زرنندی، سعید؛ قربانی زاده، وجه الله (۱۴۰۳) "مرور نظام مند فرایند ادغام در سازمان های دولتی"

DOI: 10.22111/jipaa.2024.471467.1192

فصلنامه حکمرانی و توسعه (۴)، ۱۰۳-۸۳

ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان

© نویسندگان

مجموع علمی دنیا است. در این پژوهش مروری، ۱۷ درصد پژوهش‌ها در حوزه «ادغام» ۳۷ درصد «انحصار» و ۴۶ درصد «ادغام و تملیک» هستند.

نتیجه‌گیری: پژوهش‌های مربوط به حوزه ادغام در کشور ما تقریباً با حوزه تملیک و انحصار عجین شده است. پژوهشگران متعددی تلاش کرده‌اند تا آنچه را مربوط به این حوزه است، مورد مطالعه قرار داده و مولفه‌ها و عوامل و پیامدهای آن را ارزیابی کنند. فراتحلیل حاضر، کوششی است برای تحلیل مجدد مجموعه‌ای از این پژوهش‌های حوزه ادغام، در تحقیق حاضر برای فراتحلیل تحقیقات انجام گرفته با کلید واژه‌های ادغام و انحصار و ادغام سازمان‌های دولتی، ۲۴۵ مقاله زیر مبنای تحلیل و مقایسه قرار گرفتند.

مقدمه

در حال حاضر یکی از مباحث اصلی اصلاح ساختار در نظام اداری بحث ادغام^۱ است که در صورت اجرای موفقیت آمیز موفقیت سازمان مورد ادغام نیز تضمین خواهد شد؛ اما برای ادغام موفق بررسی چگونگی فرایند اجرا که مسئله کلیدی سازمان محسوب می‌گردد لازم است. در دهه‌های گذشته در بخش دولتی فعالیت‌های مربوط به ادغام به منظور اصلاح نظام اداری انجام گرفته است (ملکی و همکاران، ۱۳۹۹).

ادغام در واقع نوعی انجام تغییر است که برای عبور از وضعیت فعلی به وضعیت موردنظر و مطلوب انجام می‌گیرد. ادغام می‌تواند به طور آهسته و تدریجی یا به صورت یکباره و جهشی صورت پذیرد. در حالت اول، به آماده‌سازی آهسته در سازمان‌ها برای ادغام نهایی پرداخته می‌شود و در حالت دوم، سازمان جدید با شتاب ایجاد شده و فعالیت‌های سازمان‌های ادغام شده را بر عهده می‌گیرد (گارسیا و هررو^۲، ۲۰۲۲؛ دگبی و پلتو^۳، ۲۰۲۲) از جمله ادغام‌های صورت گرفته در ایران می‌توان به مساله ادغام وزارتخانه‌های صنعت و معدن و بازرگانی اشاره نمود که از یک سو با هدف کوچک‌سازی دولت و از سوی دیگر اعمال سیاست‌های یکپارچه صنعتی، معدنی و تجاری از سال ۹۰ دنبال گردید و چالش‌های متعددی که این دو وزارتخانه تا پیش از ادغام با آن مواجه بودند این ادغام را توجیه‌پذیر می‌ساخت و از آنجا که بحث تفکیک وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت مجدداً مطرح گردیده است. لذا باتوجه به اینکه یکپارچه‌سازی سیاست‌های تجاری و صنعتی مستلزم دسترسی به بازه زمانی مناسب و طی مراحل متعدد ادغام است و فرایندی بلندمدت بوده برای دستیابی به آثار مثبت بیشتری از ادغام بایستی برنامه‌ریزی مناسبی برای ادغام اثربخش صورت گرفته و با سازوکار مناسب این برنامه‌ها عملیاتی شده و مورد پیگیری قرار گیرد. بنابراین فقدان مدل مناسب برای اجرای موفق ادغام موجب شده تا ادغام‌ها بر پایه نظرهای فردی در دوره‌های گذشته دنبال شوند که پیامدی بغیر از شکست یا موفقیت اندک به همراه نخواهد داشت.

¹ Merger

² García, C. J., & Herrero

³ Degbey & Pelto

دلایل عدم توفیق ادغام را ضعیف بودن هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی؛ ایراد در ترکیب و انتقال منابع و حاکمیت و ضعف در یکپارچه‌سازی و مدیریت پس از ادغام برشمرد (گنزالس^۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ کریستوفی^۲ و همکاران، ۲۰۱۹).

از آنجائیکه سازمان‌ها برای خلق مزیت رقابتی، ایجاد فرصت و منابع جدید و خارج شدن از یکنواختی ادغام با سایر سازمان‌های مشابه و غیرمشابه را برمی‌گزینند؛ منتهی تعداد زیادی از سازمان‌ها پس از ادغام، به شکست محکوم بوده و به خارج از چرخه رقابت رانده می‌شوند (سعیدی و همکاران، ۱۴۰۱).

ادغام یک معامله فوری نیست بلکه فرایندی یکپارچه است که باید مدیریت شود. آگاهی و درک اجزا و عوامل موثر بر آن‌ها شالوده مدیریت فرایند است. از طرفی همان‌طور که قبل‌تر اشاره گردید، در هر سازمان هدف‌های موردنظر از ادغام با توجه به ضرورت، بستر محیطی و شرایط موجود متفاوت می‌باشد که خود موجب ابهام و سردرگمی برای تصمیم‌گیران ادغام می‌گردد؛ هرچند پژوهش‌های انجام شده درخصوص ادغام رشد رو به افزایشی را دارا می‌باشد لکن سوگیری‌های پژوهشی در این زمینه (جریان‌های اقتصادی، مدیریت راهبردی، سازمانی و فرایندی)، متناسب با هم پیشرفت نکرده‌اند (کیسلینگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۹؛ سیومینگ^۴ و همکاران، ۲۰۲۳؛ کلاک^۵ و همکاران، ۲۰۲۳). سوگیری‌های پژوهشی به بررسی ابعاد ادغام با رویکردی جزءنگر پرداخته که عدم وجود نگاه‌های منسجم کل‌گرا به فرایند ادغام، موجب سرگردانی بسیاری از مدیران و پژوهش‌گران عمل‌گرا گردیده است.

از طرفی چالش‌ها و مسائل موجود در ادغام سازمان‌های دولتی به خصوص در ایران مبین این است که بسیاری از این ادغام‌ها از هدف و مسیر اصلی خود دچار انحراف گردیده‌اند و این چالش‌ها مبنای پژوهش و تحقیق حاضر شده است. لذا در پژوهش حاضر به دنبال بررسی روند نظری و تجربی ادغام در سازمان‌های دولتی و نحوه کاربست ادغام برای جلوگیری از این انحراف می‌باشیم.

پیشینه پژوهش

مفهوم ادغام

تفاوت بنیادی اشخاص حقیقی با حقوقی می‌تواند در قابلیت و توانایی فرایند ادغام موضوعیت پیدا کند. به گونه ای که ادغام دو شخص حقیقی و ایجاد شخص حقیقی جدید امکان پذیر نمی‌باشد. البته تمرکز و تجمیع دارایی شخص حقیقی با شخص حقیقی یا حقوقی و ایجاد شخص حقوقی دیگر امکان پذیر می‌باشد، لکن تجمیع دارایی ایجاد شده، برای شخصیت حقوقی می‌باشد نه شخص حقیقی. اما بطور کلی این ظرفیت و توانایی، بر طبق قواعد و قوانین مربوطه، برای اشخاص حقوقی امکان پذیر می‌باشد و اشخاص حقوقی می‌تواند در یک نظام حقوقی و رژیم خاص در یکدیگر ادغام شوند، به نوعی اختلاط پیدا نمایند (آقازاده، ۱۳۹۸).

¹ González

² Christofi

³ Kiessling

⁴ Cumming

⁵ Klok

ادغام در لغت به معنای در هم فشردن و فرو بردن دو چیز در هم می‌باشد. ادغام شرکت‌های تجاری در اصطلاح حقوق تجارت به معنی الحاق دو یا چندین شرکت و به وجود آمدن یک شرکت جدید می‌باشد. این الحاق می‌تواند از راه یکی شدن چندین شرکت، یا الحاق یک یا چند شرکت به یک شرکت بزرگتر باشد. همانطور که بیان گردید در قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ و قوانین قبلی در ارتباط با ادغام شرکت‌های تجاری تعاریف خاصی بیان نگردیده است، لکن اساساً در سیستم قانون تجارت ادغام شدن شرکت‌های تجاری موضوعی قابل محقق شدن می‌تواند باشد. ماده ۵۸۸ قانون تجارت می‌تواند گویای این مضمون باشد. برحسب این ماده شخص حقوقی دارای حقوق و تکالیفی به غیر از حقوق و تکالیف مختص اشخاص حقیقی می‌گردد (انوری، ۱۴۰۲).

در کتب حقوقی نیز ندرتاً به تعریف ادغام پرداخته شده است. در یکی از تعاریف ادغام آمده است: ادغام روش‌های حقوقی است که تمرکز شرکت‌ها را در جهت هماهنگی ابزارهای تولید آن‌ها تدارک می‌بیند. در کتب دیگری بدون ارائه تعریف خاصی بیان شده است: در مورد اختلاط (ادغام) چند شرکت سهامی با یکدیگر موضوع مورد قبول اغلب قوانین است، زیرا اختلاط چند شرکت باعث تقویت مالی شرکت‌ها شده و از لحاظ اقتصادی و تمرکز امور فوائد زیادی دارد. اختلاط شرکت‌ها با یکدیگر یا بوسیله تاسیس شرکت واحدی از چند شرکت انجام می‌گیرد و یا بوسیله انحلال یک یا چند شرکت و واگذاری امور آنها به یک شرکت دیگر. لذا ادغام در معنای اصطلاحی و در مفهوم موسع عبارتست از کنترل دو یا چند شرکت تجاری توسط یک شرکت تجاری، به ویژه در شرکت سهامی می‌باشد (آقازاده، ۱۳۹۸).

ادغام شرکت‌های تجاری را از زوایای مختلف می‌توان مورد توجه و بررسی قرار گیرد. ادغام شرکت‌های تجاری از منظر اقتصادی عبارت است از ادغام عمودی، ادغام افقی، ادغام در زمینه تولید، ساخت، انتقال و بهره‌برداری. از دلایل عمده ادغام در شرکت‌های تجاری می‌توان مواردی از جمله تأمین مالی پروژه‌های بزرگ و سنگین و ... را نام برد.

از جنبه اقتصادی، تمرکز می‌تواند حالت طولی یا عرضی داشته باشد. چه فعالیت‌ها مکمل هم باشند و چه فعالیت‌ها در ردیف هم قرار گیرند، روشی‌های حقوقی ادغام واحد است. با توجه به مقتضیات تحقیق به شرح برخی از آنها خواهیم پرداخت.

ادغام افقی - عمودی

ادغام افقی زمانی است که یک شرکت با شرکت دیگری ادغام می‌شود یا کنترل آن را به‌دست می‌گیرد درحالی‌که هر دو شرکت یک محصول یا محصولات مشابه را به مشتریان عرضه می‌کنند و در واقع در یک صنعت و در یک مرحله از تولید فعالیت می‌کنند. در این نوع ادغام شرکت‌ها معمولاً رقیبان مستقیم یکدیگرند. برای مثال اگر یک شرکت تولیدکننده تلفن همراه با شرکت دیگری که در زمینه تولید تلفن همراه فعالیت می‌کند، ادغام شود به آن ادغام افقی می‌گویند (بادآورن‌نندی و خانزاده، ۱۳۹۵). ادغام افقی شرکت‌های تجاری در حالاتی اتفاق می‌افتد که دو یا چندین بنگاه، موسسه و شرکت تجاری با موضوع و زمینه کاری در یک بازار مشترک دارای فعالیت هستند. در این نوع از ادغام موضوع فعالیت، خبرگی و شایستگی شرکت‌ها و موسسات

بسیار نزدیک به یکدیگر می‌باشد. به عنوان مثال موضوع فعالیت تمامی شرکتهای ادغام شونده تامین مالی و سرمایه‌گذاری است یا زمینه فعالیت آنها ساخت و تهیه قطعات و تامین لوازم ماشین‌آلات و اتومبیل می‌باشد. معمولاً نتیجه این نوع ادغام کاهش قیمت‌ها در بازار می‌گردد. بعضی از حقوقدانان اعتقاد دارند که یکی از بنیادی‌ترین شروط ادغام این می‌باشد که همه‌ی شرکتهای ادغام‌شونده از یک موضوع و هدف فعالیت تجاری برخوردار و از یک سنخ باشند. با عنایت به قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی اینگونه به نظر می‌رسد یکی‌بودن موضوع فعالیت الزام‌آور نمی‌باشد لذا عدم تجانس موضوع، خود را در قالب ادغام عمودی نشان می‌دهد (حسن نژاد و فدایی نژاد، ۱۳۹۶). این نوع ادغام مزایای متعددی دارد از جمله اینکه رقابت را حذف می‌کند و از این طریق به شرکت کمک می‌کند تا سهم بازار، درآمد و سود حاصل را افزایش بدهد. علاوه بر این، به دلیل افزایش وسعت شرکت و کاهش میانگین هزینه‌ها که ناشی از حجم تولید بالاتر است، از دیگر مزایای این نوع ادغام می‌توان به صرفه‌جویی به مقیاس یا مزیت مقیاس اشاره کرد. این نوع از ادغام موجب بهره‌وری در هزینه می‌شود زیرا فعالیت‌های زائد و بی‌فایده (مثلاً بخش‌های مدیریتی متعدد یا بخش‌هایی از قبیل تبلیغات، خرید و بازاریابی) از فرایندهای عملیاتی حذف می‌شود (انوری، ۱۴۰۲).

ادغام عمودی با هدف ترکیب دو شرکتی که در زنجیره ارزش یکسانی از تولید محصول یا خدمات یکسان قرار دارند، انجام می‌شود. تنها تفاوت این دو شرکت، مرحله تولیدی است که هرکدام از آنها در آن قرار دارند. مثلاً اگر یک فروشگاه بزرگ پوشاک یک کارخانه تولید پارچه را در اختیار بگیرد، این نوع ادغام، ادغام عمودی نامیده می‌شود چراکه هر دو در صنعتی یکسان یعنی تولید و عرضه لباس فعالیت می‌کنند، اما هر کدام از آنها در مرحله‌ای متفاوت از تولید قرار دارند؛ یکی در بخش تولید مواد اولیه کار می‌کند و دیگری در بخش فروش. این ادغام‌ها معمولاً برای حفاظت از موجودی اقلام ضروری و جلوگیری از ایجاد اختلال در تهیه مواد اولیه صورت می‌گیرد (حسن نژاد و فدایی نژاد، ۱۳۹۶). چراکه در مثال فوق، فروشگاه اطمینان حاصل می‌کند که مواد اولیه همواره توسط کارخانه تأمین می‌شود. ضمناً این روشی برای محدود کردن موجودی رقباست که به دنبال آن، سهم بازار بیشتر و سود و درآمد بیشتر عاید شرکت خواهد شد. ادغام عمودی با شرکتهای تجاری سر و کار دارد که از مرحله سرمایه‌گذاری و ساخت موضوع شروع و شامل انتقال و بهره‌برداری نیز می‌شود. به طور مثال سوژه و موضوع فعالیت یکی از شرکتهای ادغام‌شونده تولید و ساخت و شرکت دیگر در زمینه سرمایه‌گذاری موضوعیت دارد و زمینه فعالیت سایر شرکتهای بهره‌برداری و فروش محصولات است که همواره این نوع از ادغام مورد استفاده شرکتهای هلدینگ و سرمایه‌گذاری مشترک بین المللی و پروژه‌های عمرانی می‌باشد. ادغام عمودی مزایای دیگری هم دارد از جمله صرفه‌جویی در هزینه‌ها و حاشیه سود بیشتر، چراکه سهم تولیدکننده حذف می‌شود (دعایی و احمدیان، ۱۴۰۰).

ادغام ساده - ترکیبی

از طرفی دیگر، ادغام شرکتهای تجاری بر دو نوع می‌باشد: ادغام ساده و ادغام ترکیبی. طی فرایند ادغام شرکتهای تجاری ساده عموماً شرکت تجاری با سرمایه و امکانات بیشتر، شرکت کوچک و منفعل‌تر را در خود جذب کرده و شرکت باز مانده با افزایش سرمایه مواجه می‌گردد و شرکت ادغام شده، جزئی

از شرکت بازمانده می‌گردد و ماهیتش را از دست می‌دهد. در این نوع از ادغام دارایی‌ها و بدهی‌ها از شرکتی به شرکت دیگر انتقال یافته و در نهایت شرکت‌های ادغام‌شونده منحل گردیده و شرکت موجود نام و هویت خود را حفظ نموده، دارایی‌ها و بدهی‌ها به شرکت‌های ادغام‌شونده اضافه می‌شوند (مرادی‌پور، ۱۳۹۴).

در این نوع ادغام با جذب و یا ضمیمه کردن شرکت دیگر را جذب می‌کند. در این حالت، شرکت‌های مجذوب نیز به یکباره حذف و سرمایه شرکت جاذب افزایش می‌یابد (صفری، ۱۳۹۰).

در این نوع از ادغام، ادغام بر پایه برابری با تشکیل شرکت دیگر دو یا چند شرکت به یکباره از بین رفته و در شرکت جدید که برای این منظور تأسیس شده وارد می‌گردد. به این ترتیب، قواعد عمومی شرکت‌ها بی‌کم و کاست به اجرا در می‌آید (احمدی و احمدی، ۱۳۹۳).

در ادغام‌های ترکیبی دارایی‌ها و بدهی‌های یک یا چند شرکت به شرکت جدید منتقل می‌گردند. گاهی سهام یک شرکت به وسیله شرکت دیگر خریداری می‌گردد. به طور مثال یک بانک عامل از طریق شرکت‌های زیر مجموعه خود، نسبت به خرید سهام یک شرکت فنی و مهندسی اقدام می‌کند و در نهایت مدیریت این شرکت مهندسی به همراه ارکان، اجزا و سرمایه آن به وسیله بانک عامل تأمین می‌گردد (ره‌نورد، ۱۳۹۶).

در لایحه جدید قانون تجارت نیز ادغام شرکت‌های تجاری بدون تعریف به دو دسته ساده و مرکب تقسیم گردیده است. ادغام ساده شامل جذب شدن یک یا چندین شرکت در شرکت دیگر و ادغام مرکب عبارت است از به وجود آمدن شرکت جدید با ادغام حداقل دو شرکت در یکدیگر. بدین ترتیب در هنگام ادغام ساده، شرکت جذب‌شده و در طی ادغام مرکب شرکت‌های طرف ادغام، شخصیت حقوقی خود را از دست می‌دهند. در این لایحه برخی از ادغام شرکت‌های تجاری نیز ممنوع شده است که از جمله می‌توان به ادغام شرکت‌های سهامی عام در شرکت سهامی خاص و یا ادغام شرکت‌های سهامی عام در شرکت با مسئولیت محدود نام برد (صفری، ۱۳۹۰).

ادغام شرکت‌های دولتی

مطابق سیاست‌های عمومی قانون برنامه دوم توسعه، برای کاهش حجم بخش دولتی از طریق حذف بعضی تشکیلات، ادغام وزارتخانه‌ها، شرکت‌های دولتی و مؤسسات و همچنین واگذار کردن بعضی از فعالیت‌ها به تعاونی‌ها و بخش‌های خصوصی از طریق وضع نمودن قوانین مورد نیاز و بازنگری در نظام مدیریت شرکت‌های دولتی و ایجاد تغییر در سیاست‌گذاری موجود و نظارت بر شرکت‌ها از راه مجمع‌های عمومی شوراهای عالی و بوجود آوردن امکان کنترل دقیق‌تر عملکرد شرکت‌های دولتی و ایجاد زمینه‌های مورد نیاز برای اجرای حسابرسی سالانه شرکت‌های دولتی و تألیف و گردآوری گزارشات پیش‌بینی شده بود (دعایی و احمدیان، ۱۴۰۰).

همانطور که بیان شد دیگر دولت‌ها مانند زمان گذشته نیازی بر اعمال تصدی‌گیری ندارند و دولت تاجر، معنا و مفهوم قبلی خود را از دست داده و به نحوی فعالیت دولتی در امور تجاری محدود شده است، لذا امروزه دولت‌های دولت حاکم می‌باشند نه دولت تاجر. از طرفی شرکت‌های خصوصی در رقابت با بخش دولتی توان رقابت ندارند. لذا در همین راستا و همسو با مولفه‌ای تجارت آزاد و غیر انحصاری دولت به واگذاری برخی از

شرکت‌های زیر مجموعه و متبوعه خود اقدام نموده است. اصلاح ماده چهارم قانون برنامه سوم توسعه به دولت این اجازه داده شده است که در راستای ساماندهی و استفاده مورد نظر و مطلوب از داشته‌های شرکت‌های دولتی و ارتقاء بهره‌وری، بازدهی آن‌ها و اداره مناسب و مطلوب شرکت‌هایی که تداوم فعالیت آن‌ها در بخش دولتی ضروری است و همچنین فراهم نمودن زمینه واگذاری شرکت‌هایی که استمرار کار آنها در بخش دولتی غیرضروری است، به دولت این اجازه را دارد که اقدام به واگذاری، انحلال، ادغام و تجدید سازمان شرکت‌های دولتی نماید. لذا ادغام شرکت‌های دولتی بمنظور کوچک شدن بدنه تصدی‌گری دولت صورت پذیرفت (آقازاده، ۱۳۹۸). در ماده ۶ قانون برنامه چهارم توسعه نیز در چارچوب سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران از دسته موارد دربرگیرنده اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، برای استمرار برنامه خصوصی‌سازی و توانمندسازی بخش غیردولتی در توسعه کشور ادغام شرکت‌ها دولتی بیان گردیده بود (خدامی‌پور، ۱۳۹۷). شرکت‌های دولتی که تا ابتدای سال ۱۳۸۳ بنابر صلاحدید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و اعلام وزرات امور اقتصادی و دارائی راکد و غیرفعال بوده‌اند، مجوز آغاز کار نداشته و منحل اعلام می‌گردند. در شرکت‌های دولتی نقل و انتقال سهام در ارتباط با اجرای این ماده از پرداخت مالیات معاف است (بادآور نهماوندی و خانزاده، ۱۳۹۵).

بر اساس ماده ۴۰ قانون برنامه پنج ساله چهارم توسعه اقتصادی ادغام شرکت‌های تجاری از جمله شرکت‌های دولتی، تا زمانیکه که موجب بروز قدرت انحصاری و ایجاد تمرکز نشود، به طور یکجانبه در شرکت‌های سهامی با تصویب چهار پنجم صاحبان سهام در مجمع عمومی فوق‌العاده و با تصویب چهار پنجم صاحبان سرمایه در دیگر شرکت‌ها موضوع ادغام، مجاز خواهد بود.

کلیه تعهدات، حقوق، دیون، دارائی‌ها و مطالبات شرکت یا شرکت‌های موضوع ادغام، به شرکت جدید یا شرکت پذیرنده ادغام انتقال یافته و پس از ادغام، شرکت جدید یا شرکت پذیرنده ادغام باتوجه به نوع فعالیت آن مطابق قانون تجارت اداره خواهد شد.

کارکنان شرکت‌های موضوع ادغام به شرکت جدید یا شرکت پذیرنده ادغام منتقل شده و در صورت عدم تمایل برخی کارکنان با انتقال به شرکت جدید یا شرکت پذیرنده ادغام، شرکت مزبور مطابق مقررات قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مکلف به بازخرید آنان می‌باشد. چنانچه شرکت جدید یا شرکت پذیرنده ادغام در موارد خاص با نیروی کار مازاد مواجه گردید، مطابق قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۶ عمل خواهد شد. سرمایه شرکتی که از ادغام شرکت‌های موضوع این بند حاصل می‌گردد تا سقف مجموع سرمایه شرکت‌های ادغام شده در آن، از پرداخت مالیات موضوع ماده (۴۸) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه‌های آن معاف است (قانون برنامه پنج ساله چهارم توسعه اقتصادی بند الف ماده ۴۰). این موارد و تشریفات مجدداً در ماده ۱۰۵ قانون برنامه پنجم توسعه پیش بینی گردیده است.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی است. در این پژوهش، از روش کتاب‌سنجی استفاده شده است. کتاب‌سنجی رویکردی است که به صورت کمی، عینی و آماری الگوها را در ادبیات یک رشته یا موضوع بررسی می‌کند (Kraus; Kang; Westhead; & Tiberius, 2020). این رویکرد تلاش می‌کند با استفاده از تصویرسازی جنبه‌های گوناگون یک زمینه علمی خاص را نمایش دهد (Vošner; Bobek; Zabukovšek; & Kokol, 2017). برای بازیابی داده‌ها، معیارهای ورودی و خروجی در نظر گرفته شدند. نخست، پایگاه داده‌های Web of Science و زیرمجموعه‌های آن، به منزله معیارهای ورودی، برای بازیابی داده‌ها انتخاب شد. دلیل انتخاب این پایگاه برای مطالعه این بود که این پایگاه در پژوهش‌های گوناگون کتاب‌سنجی استفاده شده است و پژوهش‌های آن مطمئن و قابل قبول هستند (Saha; Mani & Goyal, 2020).

برای بازیابی داده‌ها عنوان، چکیده و واژگان کلیدی مقالات، انتخاب و بررسی شدند. نقطه آغاز برای پژوهش‌ها سال ۲۰۰۰ تعیین شد تا همه اکثر پژوهش‌ها را دربرگیرد و برای نقطه پایان نیز، بازیابی به سال ۲۰۲۴ محدود شد تا یک سال کامل را شامل شود. همچنین، با توجه به ادبیات پژوهش، واژگان کلیدی مناسب منتخب در پایگاه داده‌های Web of Science جستجو شدند. در ابتدا، ۸۱۵ تولید علمی استخراج شد و سپس فیلترها و معیارهای خروجی اعمال شدند. اولین معیار خروجی نوع مقالات بود که به مقاله‌های پژوهشی و مروری محدود شدند؛ زیرا این گونه پژوهش‌ها فرایندهای داوری و بررسی دقیق‌تری را طی می‌کنند. زبان، معیار دیگری برای خروجی‌ها بود و پژوهش‌ها فقط به زبان انگلیسی و فارسی محدود شدند تا مطابق با هدف پژوهش، یعنی بررسی سیر جهانی پژوهش‌های گردشگری هوشمند باشد و در نهایت ۲۴۵ مقاله وارد تحلیل شدند. سپس، برای مرحله بعد، یعنی مرحله تحلیل، اطلاعات کامل کتاب‌سنجی پژوهش‌ها مانند عنوان، چکیده، وابستگی سازمانی و منابع ذخیره وارد نرم‌افزار VOS viewer شد.

شکل ۱. مراحل ورود به مطالعه سیستماتیک و مرور نظام مند

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجی، از نرم‌افزار وی اُاس ویوئر استفاده شد. این نرم‌افزار از نرم افزارهای مهم و کاربردی در علم‌سنجی است که برای خلاصه کردن داده‌ها و ایجاد نقشه‌های پژوهشی استفاده می‌شود. وُزیوئر برای تهیه نقشه‌های کتاب‌سنجی کاربرد زیادی دارد و مصورساختن هم‌رخدادی کلمات کلیدی، استناد، تحلیل زوج‌های کتابشناختی، نقشه هم‌استنادی^۱ و سایر عوامل را از طریق نقشه‌های مبتنی بر فاصله^۲ امکان‌پذیر می‌کند. مراحل انجام این پژوهش مبتنی بر بازبینی (چک‌لیست) پریزما عبارت است از:

جدول ۱. جدول پریزما اس

ردیف	موضوع	توضیحات
۱	پایگاه داده	براساس موضوع و حوزه تحقیق برای جست‌وجوی پژوهش‌ها از سه پایگاه داده مقالات فارسی شامل: noormags.ir, sid.ir, ensani.ir برای مقالات انگلیسی پایگاه داده‌های Web of Science و google scholar استفاده شد.
۲	پلتفرم‌های پایگاه داده	هنوز پلتفرمی که تمامی پایگاه‌های داده داخلی را به‌صورت یکجا جمع‌آوری کرده باشد در دسترس قرار ندارد.
۳	ثبت مطالعات	تمامی مطالعات استخراج شده از پایگاه داده، ثبت و اطلاعات آن‌ها به صورت یکجا آورده می‌شود.
۴	منابع برخط و درحال مرور	Noormags.ir, sid.ir, ensani.ir, Web of Science
۵	جست و جوی ارجاعات	ارجاعاتی که داخل متون مطالعات ثانویه داده شده را استخراج و پس از غربالگری، چکیده، ادبیات پژوهش و... آن‌ها مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهیم.
۶	مخاطبان	باتوجه به کثرت پیشینه، استفاده از مطالعات اولیه برای استخراج داده‌ها، مکفی در نظر گرفته شده‌اند.
۷	روش‌های دیگر	-
۸	راهبرد جست و جو	برای نگارش دستور جست‌جو از دو نوع کلیدواژه استفاده شده است: ۱. کلیدواژه ادغام و انحصار ۲. کلیدواژه‌های ادغام در سازمان‌ها پژوهش‌هایی که شامل این کلیدواژه‌ها می‌باشند در چهار پایگاه داده شناسایی می‌شوند.
۹	محدودیت‌ها	برای انجام این پژوهش محدودیت‌هایی در نظر گرفته شده است که به شرح زیر می‌باشد: ۱. زبان پژوهش: فارسی - انگلیسی ۲. بازه زمانی جست‌جو: از سال ۲۰۰۰-۲۰۲۴ ۳. استراتژی جست و جست: جست و جوی کلیدواژه‌ای ۴. جامعه مورد مطالعه: تمامی پژوهش‌هایی که با موضوع ادغام انجام شده است.
۱۰	فیلترهای جست و جو	فیلترهای اعمال شده در پایگاه‌های داده جهت جست و جوی دقیق پژوهش‌ها با استناد به محدودیت‌ها (مورد ۹)، موضوع و حوزه‌ی انجام پژوهش به شرح زیر می‌باشد:

^۱ Co-citation map

^۲ Distance-based maps

۱. زبان فارسی و انگلیسی ۲. سال ۲۰۰۰ به بعد ۳. ادغام ۴. سازمان های دولتی		
پیشینه های مرتبط با ادغام در صنایع مختلف که مرور نظام مند بوده اند در مرحله ی اول جست و جو شدند. چکیده، کلیده واژه ها و ارجاعات آن ها مورد قرار می گیرد و از اطلاعات بدست آمده در پیشبرد پژوهش استفاده خواهد شد. همچنین وجه تمایز این پژوهش نسبت به پیشینه ها مشخص گردیده است.	کار قبلی	۱۱
-	به روز رسانی	۱۲
بازه ی زمانی در نظر گرفته شده برای این پژوهش از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۴ می باشد و تمامی پژوهش های انجام شده در این بازه را شامل می شود.	تاریخ جست و جوها	۱۳
براساس بازه ی زمانی مشخص شده، هنوز هیچ پژوهشی در این باره انجام نگردیده است.	بررسی همتایان	۱۴
۲۴۵	تعداد رکوردها	۱۵
۵	حذف تکراری ها	۱۶

جمع آوری داده های دقیق و مرتبط با ادبیات پژوهش برای تفسیر حوزه ادغام که از طریق تجزیه و تحلیل کتاب سنجی انجام می گیرد، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. برای اجرای این پژوهش، کلیه مقاله های منتشر شده در پایگاه های داده ensani.ir، sid.ir و noormags.ir و برای مقالات انگلیسی پایگاه داده های google scholar و Web of Science انتخاب استفاده شد. دلیل انتخاب این پایگاه ها برای پژوهش حاضر، پوشش گسترده و انتشار نشریه های علمی مرتبط داخلی و خارجی است. برای تضمین کیفیت مقالات، مقالات کنفرانسی از تحلیل کنار گذاشته می شوند زیرا، اغلب برای انتشار مقالات در مجله های معتبر دانشگاهی، بررسی ها و داوری های بیشتر و دقیق تری انجام می شود.

یافته های پژوهش

اطلاعات توصیفی پژوهش های کمی و کیفی

در این بخش تلاش شده مواردی نظیر: بازه زمانی انتشار پژوهش ها، اطلاعات انتشار، جنسیت و سنخ شناسی پژوهشگران، مشخص شود.

بازه زمانی

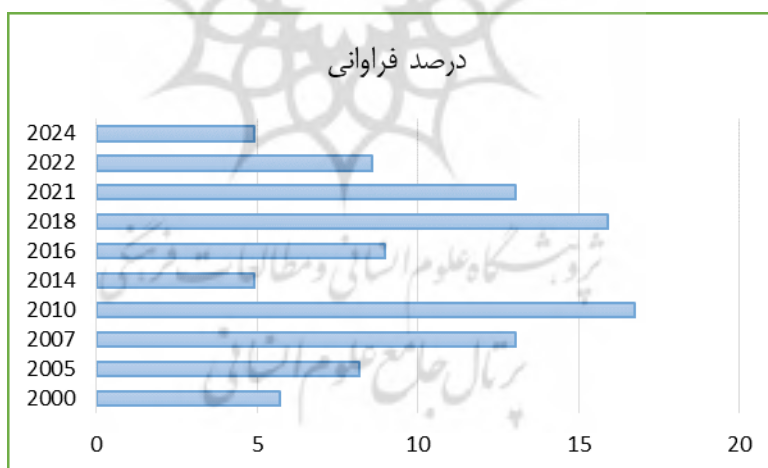
در بررسی های مروری یکی از جنبه هایی که می تواند مورد توجه تحلیل گران واقع شود، موضوع سال انتشار تحقیقات است به این معنی که تعداد تحقیقات انجام شده در یک بازه زمانی خاص، پیرامون ادغام می تواند نشان دهنده اهمیت آن موضوع در نزد جامعه علمی کشور باشد و در عین حال مشخص شدن تعداد

پژوهش‌هایی که در یک بازه زمانی خاص انجام گرفته‌اند، می‌تواند بستر را برای انجام پژوهش‌های بیشتر آماده کند. روند پژوهشی این حوزه در دهه اخیر در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. اطلاعات سال انتشار پژوهش‌ها

سال	تعداد	فراوانی تجمعی	درصد فراوانی
۲۰۰۰	۱۴	۱۴	۶
۲۰۰۵	۲۰	۳۴	۸
۲۰۰۷	۳۲	۶۶	۱۳
۲۰۱۰	۴۱	۱۰۹	۱۷
۲۰۱۴	۱۲	۱۲۱	۵
۲۰۱۶	۲۲	۱۴۳	۹
۲۰۱۸	۳۹	۱۸۲	۱۶
۲۰۲۱	۳۲	۲۱۴	۱۳
۲۰۲۲	۲۱	۲۳۵	۹
۲۰۲۴	۱۲	۲۴۷	۵

بر اساس جدول شماره ۲ از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ روند صعودی پژوهش‌های این حوزه به چشم می‌خورد و سپس حجم این حوزه کاهش یافته و در سال ۲۰۱۸ مجدد افزایش چشمگیری می‌یابد و دوباره روند کاهشی داشته است. (نمودار شماره ۱).

نمودار ۱. اطلاعات سال انتشار پژوهش

یافته‌های مربوط به نویسندگان

در یافته‌های مربوط به مؤلفین مانند سنخ‌شناسی پژوهشگران مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سنخ‌شناسی پژوهشگران

همانگونه که در جدول ۳ مشخص شده است، نویسندگان ۸۱ درصد پژوهش‌ها دارای درجه دکتری و جزء اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، ۱۹ درصد دانشجویان مقطع تحصیلات تکمیلی (ارشد و دکتری) هستند؛ که همین درصد فراوانی به خودی خود می‌تواند از یک سو بیانگر غنا و کیفیت پژوهش‌های انجام گرفته در حوزه ادغام و از سوی دیگر اهمیت این موضوع در مجامع علمی دنیا است.

جدول ۳. سنخ‌شناسی پژوهشگران

تحصیلات پژوهشگر	فراوانی	درصد فراوانی
دارای مدرک دکتری	۱۹۸	۸۱
دانشجوی دکتری یا ارشد	۴۷	۱۹

وضعیت کل پژوهش‌ها برحسب طرح و روش تحقیق

یکی دیگر از جنبه‌های مهم در بررسی مروری، تحلیل عناصر روش‌شناختی است. در جدول شماره ۴ اطلاعات روش شناختی پژوهش‌ها ارائه شده است.

روش پژوهش

با توجه به پژوهش‌های جمع‌آوری شده همانطور که در جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود، ۹۵ درصد پژوهش‌های مورد بررسی به روش کیفی، ۱۴۶ درصد به روش کمی و در ۴ درصد از هر دو روش (کمی و کیفی) استفاده شده است.

جدول شماره ۴. روش پژوهش در مقالات نمونه‌گیری شده

نوع پژوهش	فراوانی	درصد فراوانی
کیفی	۹۵	۳۹
کمی	۱۴۶	۶۰
آمیخته	۴	۱

دسته بندی پژوهش‌ها از منظر حوزه پژوهش

در این پژوهش مروری، ۱۷ درصد پژوهش‌ها در حوزه «ادغام» ۳۷ درصد «انحصار» و ۴۶ درصد «ادغام و تملیک» هستند (جدول شماره ۵).

جدول شماره ۵. دسته بندی پژوهش ها

حوزه پژوهش ها	فراوانی	درصد فراوانی
ادغام	۴۲	۱۷
انحصار	۹۱	۳۷
ادغام و تملیک	۱۱۲	۴۶

وضعیت نمونه گیری

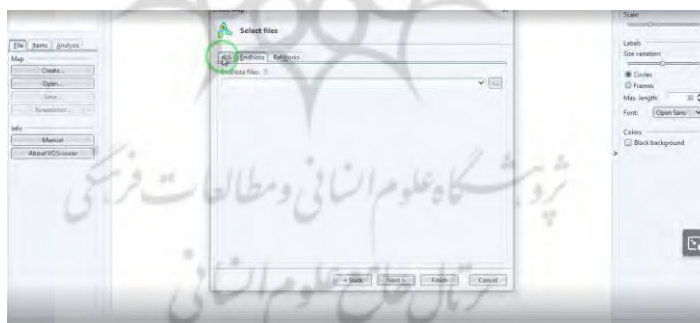
همانطور که از داده‌های جدول ۶ بدست می‌آید، نمونه‌گیری تصادفی با ۱۶ درصد، هدفمند ۱۸ درصد، نمونه‌گیری در دسترس با ۳۰ و خوشه‌ای ۳۶ درصد بوده است.

جدول ۶. روش نمونه گیری

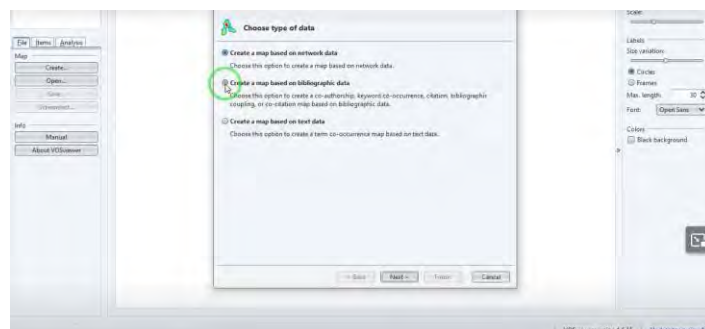
روش نمونه گیری	فراوانی	درصد فراوانی
نمونه‌گیری تصادفی	۳۸	۱۶
نمونه‌گیری تصادفی در دسترس	۴۵	۱۸
نمونه‌گیری خوشه‌ای	۷۴	۳۰
نمونه‌گیری هدفمند	۸۸	۳۶

اجرای پژوهش و معرفی مدل پیشنهادی پژوهش

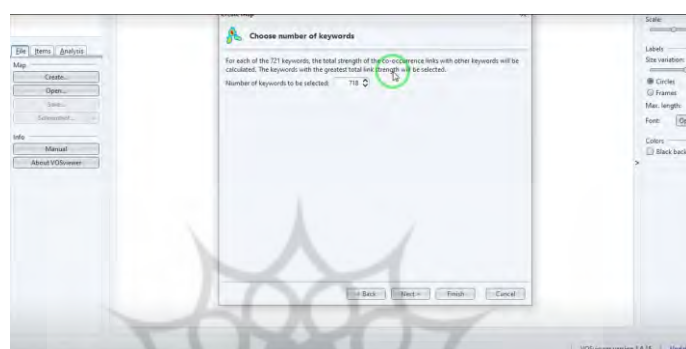
همان‌طور که در فصول گذشته اشاره شد، در این پژوهش با استفاده از روش مرور نظام‌مند به بررسی مقالات حوزه ادغام در سازمان‌های دولتی در بازه زمانی ذکر شده در بین مقالات داخلی پرداخته شد. مراحل این مرور نظام‌مند در حوزه ادغام در اشکال ذیل قابل ملاحظه می‌باشد:

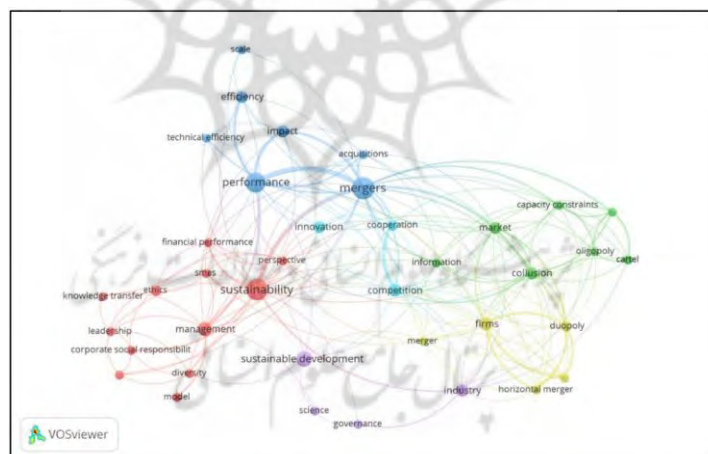
شکل ۲. مراحل کتاب سنجی

شکل ۳. ادامه مراحل کتابسنجی

شکل ۴. ادامه مراحل کتابسنجی

شکل ۵. نقشه کتابسنجی هم رویدادی واژه ها

خوشه قرمز: خوشه قرمز مربوط به پژوهش‌هایی است که درباره نظریه‌پردازی و مفهوم‌سازی پایداری، اخلاق، شرکت‌های کوچک و متوسط و ... انجام گرفته‌اند و کارهای اولیه و مؤثری در حوزه ادغام را در بر می‌گیرد. به نظر می‌رسد در این خوشه، ساختار و معادله‌هایی که در ادغام وجود دارد تغییر اساسی کرده است. به گونه‌ای که مفهوم ادغام با مفهوم پایداری، گره خورده و معنا پیدا می‌کند. ادغام پایداری در سطحی بسیار کلان‌تر از آنچه در کسب‌وکار و سازمان‌ها اتفاق می‌افتد، روی می‌دهد. به بیان دیگر ادغام پایداری، نگاهی جامع و بشردوستانه‌تر را دنبال می‌کند.

آبی روشن: پژوهش‌های مرتبط با مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و نوآوری در این خوشه قرار دارند. هدف این پژوهش‌ها گسترش مفهوم مسئولیت اجتماعی از طریق ارتباط با مفاهیم دیگر است. ادغام موفقیت‌آمیز با حوزه مسئولیت اجتماعی و پایداری می‌تواند به ایجاد تغییرات زیادی در این حوزه کمک کند. دستیابی به چنین ادغامی می‌تواند دشوار باشد ولی برای پژوهش‌های آتی در حوزه ادغام و تملیک دور از انتظار نیست.

خوشه سبز: به‌طور کلی، موضوعات این خوشه مکمل خوشه بنفش است و موضوع غالب مطالعات بازار، صنعت و انحصار است. این پژوهش‌ها غالباً اذعان می‌کنند که ادغام شرکت نباید موجب ایجاد تمرکز و بروز قدرت انحصاری در بازار شود.

خوشه آبی تیره: این خوشه پیوند زیادی با خوشه آبی روشن دارد و مربوط به پژوهش‌هایی است که در زمینه ادغام انجام شده‌اند و نظریه‌های مختلف در این حوزه را دربر می‌گیرند. دامنه مطالعات این خوشه از برقراری رابطه‌ای دوتایی با مجریان ادغام تا تعامل با تمام سازمان‌های رقیب است.

خوشه بنفش: موضوعات این خوشه با خوشه سبز پیوستگی زیادی دارد. دولت و صنعت کلید واژه‌های موضوعی این خوشه است که در این و در این خوشه پژوهش‌ها با تمایز بخشیدن به ساختارهای دولتی و خصوصی به بررسی ادغام با توجه به نوع سازمان‌ها می‌پردازند.

خوشه زرد: مطالعات در این خوشه گرچه شامل مطالعات مربوط به شرکت‌ها، ادغام‌کننده و انواع ادغام است. همچنین می‌توان گفت که این خوشه دربرگیرنده مطالعات پایه‌ای و مفهومی از دیگر خوشه‌ها نیز هست؛ برای مثال، در موضوع ادغام‌کننده و ادغام. به عبارتی، این خوشه شامل پژوهش‌هایی است که پایه مفهوم ادغام را می‌سازند. به نوعی می‌توان این مطالعات را مرتبط با مفاهیم پایه در ادغام و تملیک دانست؛ زیرا هدف از این مطالعات آشکارسازی معانی نمادین جنبه‌های تجربی ادغام است.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش‌های مربوط به حوزه ادغام در کشور ما تقریباً با حوزه تملیک و انحصار عجین شده است. پژوهشگران متعددی تلاش کرده‌اند تا آنچه را مربوط به این حوزه است، مورد مطالعه قرار داده و مولفه‌ها و عوامل و پیامدهای آن را ارزیابی کنند. اما این پژوهش‌ها همانند کند و کاوهای سایر حوزه‌های علوم انسانی از روش معینی پیروی نکرده و بیشتر تابع سلیقه و علاقه پژوهشگر بوده است. فراتحلیل حاضر، کوششی است برای تحلیل مجدد مجموعه‌ای از این پژوهش‌های حوزه ادغام، در تحقیق حاضر برای فراتحلیل تحقیقات انجام

گرفته با کلیدواژه‌های ادغام و انحصار و ادغام سازمان‌های دولتی، ۲۴۵ مقاله زیر مبنای تحلیل و مقایسه قرار گرفتند.

در سطح صنعت، ادغام نقش مهمی در اصلاح ساختار بازار و سازوکارهای حاکمیتی آن دارند. به‌طور کلی، ادغام ابزار قدرتمندی برای تخصیص مجدد دارایی‌ها در درون و بین صنایع هستند و بسته به شرایط منجر به گسترش یا انقباض یک صنعت می‌شوند. از یک طرف، این اتفاق می‌تواند باعث افزایش دارایی سازمان و بخش، به‌ویژه در دوره‌های توسعه صنعتی شود. از سوی دیگر، به‌ویژه در دوره‌های تجدید ساختار و ظرفیت مضاعف برای یکپارچه‌سازی بخش‌ها، منطقی‌سازی دارایی‌ها و بهبود کارایی از تملک و ادغام‌ها استفاده می‌شود. به‌طور کلی‌تر، ادغام‌ها وسیله‌ای برای تکامل بازار هستند و به بخش‌ها اجازه می‌دهند تا از طریق پی‌گیری مجدد منابع، با شوک‌ها و تغییرات محیط اقتصادی سازگار شوند. علاوه بر این، در تعیین منافع و شرایط خاصی که شرکت‌ها می‌توانند از طریق ادغام و تملک منتفع شوند، متغیرهای صنعتی مانند تمرکز فروش و کارایی مقیاس و رقابت اهمیت زیادی دارند. درنهایت ادغام معمولاً حول صنایع مرتبط شکل می‌گیرد تا به‌عنوان سازوکار تخصیص مجدد دارایی در طول زنجیره تولید عمل کنند.

درباره عوامل تعیین‌کننده در سطح سازمان، ادغام برای ایجاد اقتصادهای مقیاس و تنوع و به‌دست آوردن اشکال مختلف دارایی - سرمایه مالی و فیزیکی، قابلیت‌های مدیریتی و دانش، فناوری و سهم بازار - انجام می‌شود. علاوه بر این، ادغام به‌عنوان فعالیت‌های راهبردی قوی در نظر گرفته می‌شود که بازیگران اقتصادی برای تغییر مستقیم یا غیرمستقیم رقابت، قدرت بازار و اهرم چانه‌زنی در امتداد زنجیره‌های ارزش به آن متوسل می‌شوند. تخصیص مجدد دارایی ناشی از ادغام را می‌توان به‌عنوان منبع تغییر ساختاری تفسیر کرد. در واقع، ادغام پی‌گیری ساختاری بخش‌ها و بازارها را تغییر می‌دهد و بر روابط و وابستگی‌های متقابل بین بازیگران در سطوح مختلف تاثیر می‌گذارد.

مطالعات تجربی و نظری تاکید دارند که مزیت‌ها و هم‌افزایی‌های راهبردی که می‌توانند از طریق ادغام فعال شوند و همچنین اثرات آنها بر رقابت صنعتی و ساختار، با توجه به نوع شناسی ادغام متفاوت است. یکی از مهم‌ترین تمایزها در ویژگی‌های ادغام و تملک نوع شرکت‌های درگیر است. بنابر تفاوت آنها از نظر بخش‌ها و موقعیت در امتداد زنجیره ارزش، ادبیات مربوطه بین ادغام و تملک‌های افقی، عمودی و مجموعه‌ای تمایز قائل می‌شود.

References

1. Aghazadeh, H, Heidary, A, Dehghani Dehnavi, M, & Abolmolouki, H. (2019). Review of the Integration and Acquisition Management Literature in the Financial Services Industry. *Journal of management and development process*, 32(3), 105-138. SID. <https://sid.ir/paper/401061/fa>. (In Persian)
2. Ahmadi, M & Ahmadi, S. (2013). Identifying and managing risks related to mergers and acquisitions. The article included in the first merger and acquisition conference, its basics, challenges and functions in the Iranian capital market. (In Persian)
3. Anvari, Z., nargesian, A., Asgari, N., & mohammadesmaeili, N. (2023). Identifying the drivers and inhibitors of promoting the integration of organizational culture after mergers and acquisitions: a systematic review of the literature. *Organizational Culture Management*, (), doi: 10.22059/jomc.2023.360164.1008560. (In Persian)
4. Badavarnahandi, Y. & Taghizadeh Khanghah, V. (2017). Industry Competition Structure, Market Power, Firm Excessive and Stock Price Crash Risk. *Journal of Iranian Accounting Review*, 4(13), 21-48. doi: 10.22055/jiar.2017.19123.1061. (In Persian)
5. Christofi, M., Vrontis, D., Thrassou, A., & Shams, S. R. (2019). Triggering technological innovation through cross-border mergers and acquisitions: A micro-foundational perspective. *Technological Forecasting and Social Change*, 146, 148-166.
6. Cui, H., & Leung, S. C. M. (2020). The long-run performance of acquiring firms in mergers and acquisitions: Does managerial ability matter?.. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 16(1), 100185.
7. Cumming, D., Jindal, V., Kumar, S., & Pandey, N. (2023). Mergers and acquisitions research in finance and accounting: Past, present, and future. *European Financial Management*.
8. Degbey, W. Y., & Pelto, E. (2021). Customer knowledge sharing in cross-border mergers and acquisitions: The role of customer motivation and promise management. *Journal of International Management*, 27(4), 100858.
9. Doai, M, Ahmadian, V. (1400). Mergers and acquisitions (applicative approach). Publisher: Bors (affiliated to Bors Information and Services Company). (In Persian)
10. Essian Tafarshi, M. (1391). Analytical Discussions of the Laws of Commercial Companies, Tehran, Tarbiat Modares University Scientific Publications, 1st edition, 2nd volume, p. 91. (In Persian)
11. García, C. J., & Herrero, B. (2022). Corporate entrepreneurship and governance: Mergers and acquisitions in Europe. *Technological Forecasting and Social Change*, 182, 121845.

12. Hassannejad, M. Fadainejad, M. (2016). Investigation of purchase and merger (M&A) motivations in Iran's capital market, *Financial Management Perspective*, 7(18), 67-84. (In Persian)
13. Khodamipour, A, Sadri Tabaie Zaverreh, & Bahar moghaddam. (2018). Identifying and assessing the challenges and barriers to the process of merging and prospering companies in Iran and providing effective strategies for its success. *Financial accounting*, 10(39), 31-58. SID. <https://sid.ir/paper/168257/>. (In Persian)
14. Kiessling, T., Vlačić, B., & Dabić, M. (2019). Mapping the future of cross-border mergers and acquisitions: a review and research agenda. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 68(1), 212-222.
15. Klok, Y., Kroon, D. P., & Khapova, S. N. (2023). The role of emotions during mergers and acquisitions: A review of the past and a glimpse into the future. *International Journal of Management Reviews*, 25(3), 587-613.
16. Kraus, S., Li, H., Kang, Q., Westhead, P., & Tiberius, V. (2020). The sharing economy: A bibliometric analysis of the state-of-the-art. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*. 26(8), ۱۷۸۶-۱۷۶۹, DOI:10.1108/IJEBR-۰۴۳۸-۲۰۲۰-۰۶
17. Maleki amiri, F., & Nabavi Chashmi, S. A. (2020). Explaining the Role of sources of financing mergers and acquisitions on the company's performance based on Pecking Order Theory. *Financial Management Strategy*, (), -. doi: 10.22051/jfm.2020.28047.2194
18. Moradpour, Farzad et al. (2014). Elaboration of a policy-legal package to encourage the integration of industrial enterprises. *Business Studies and Research Institute*. (In Persian)
19. Rahnavard, F. (2018). Factors Influencing Merger of Iranian Public Sector Organizations. *Journal of Public Administration*, 9(4), 569-590. doi: 10.22059/jipa.2018.246515.2134. (In Persian)
20. Safari, M, (2013). Commercial law, companies, Public publishing. (In Persian)
21. Saha, V., Mani, V., & Goyal, P. (2020). Emerging trends in the literature of value co-creation: a bibliometric analysis. *Benchmarking: An International Journal*, 27(3), 981-1002, DOI:10.1108/BIJ-۰۳۴۲-۲۰۱۹-۷۷
22. Vošner, H. B., Bobek, S., Zabukovšek, S. S., & Kokol, P. (2017). Openness and information technology: a bibliometric analysis of literature production. *Kybernetes*, 46(5), 750-766, DOI:10.1108/K-10-2016-0292.